

ԹՈՂ ԱՍՏՈՒԱԾ ՕՐՀՆԷ ՄԵՐ ՄԻԱՄՆՈՒԹԻՒՆԸ

Էջմիածնի Մայր Տաճարի Վեհարանում մեր թղթակիցը հարցազրույց ունեցավ Կաթողիկոսական Տեղապահ, Նրուսադեմի Պատրիարք, Ամենապատիւ Տէր Թորգոմ Արքեպիսկոպոս Մանուկեանի հետ

- Սրբազան Հայր, մախ ընդունեցե՞ք մեր ընթերցողների, մեր բալերի շնորհաւորամբը Ձեր սուրբ պարտականութիւնը ստանձնելու՝ Կաթողիկոսական Տեղապահի պարտականութիւնների կատարումն սկսելու առիթով:

- Դժուար է ասել, որ շնորհաւորամբը այս ծանր պարտականութեան համար տեղին է, եւ սակայն, պարտականութիւնը կը դրսի մարդկանց ուսերին որոշ առիթներով եւ պատճառներով:

Ամենայն Հայոց հանգուցեալ Վեհափառ Հայրապետի, Նորին Սուրբ Օծութիւն Տ. Տ. Վազգէն Առաջինի վախճանումին առիթով, հաւաքուեցինք, որպէս զի մեր Հայաստանայց Առաքելական Եկեղեցին մախ իր յարգամբը մատուցանի 40 տարի իր կեանքը ազգին եւ եկեղեցուն մուրիթած սեանչիի Հայրապետին: Եւ յետոյ պէտք էր տեղապահ մը ընտրել, որուն պարտականութիւնն է կազմակերպել յառաջիկայ Ազգային Եկեղեցական Ժողովը, որպէս զի պատշաճ օրէնքներով ընտրուի Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսը:

Այդ պարտականութիւնը մեծ պիտի կատարեմք, իբրեւ յաւելեալ առժամայ պարտականութիւն մեր ուսերին դրուած, մեր բոլոր կազմակերպութիւնների հետ, Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի հետ, աշխարհով մէկ ցրուած բոլոր բեմերի հոգեւոր եւ Թեմական ղեկավարների հետ:

- Թող Տէրը օրհնէ այդ աստուածահանոյ աշխատանքի յաջողութիւնը եւ թող մեր Մայր եկեղեցին Ձեր եւ Գերագոյն

Հոգեւոր Խորհրդի բոլոր անդամների, Մայր Աթոռի հոգեւորականութեան եւ մեր ժողովուրդի ջանքերով ու աշխատանքով ընտրի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը՝ արժանի շարունակողը Նորին Սուրբ Օծութիւն Տ. Տ. Վազգէն Առաջին Կաթողիկոսի: Եւ Աստուած թող լուսաւորի հանգուցեալ Վեհափառի հոգին. «Յիշատակ արդարոց օրհնութեամբ եղիցի»:

- Ամէն:

- Սրբազան Հայր, լրացաւ Հայաստանի անկախութեան երրորդ տարին: Հայ ժողովուրդը կամօքն Աստուծոյ եւ իբրեւ արդիւնք իր քաղաք տանջանքների ու չարչարանքների դարեր ի վեր կորցրած իր պետական անկախութիւնը վերագտաւ, վերջապէս ստեղծուեց Հայաստանի անկախ Հանրապետութիւնը: Ըստ Ձեզ, Սրբազան Հայր, որն է այս անկախութեան խորհուրդը մեր ժողովուրդի համար:

- Իսկապէս խորհուրդ է, որ այս տարիներին մեծ ձեռք բերեմք մեր ժողովուրդի դարերի երազը իրականացնելով՝ անկախ Հայաստանի պետականութիւն ունենալով: Խորհուրդ է, որովհետեւ, գուցէ, դարերով մեծ կ'երազեինք քայքայեցէինք անկախութիւն: Եւ պատահեց այնպիսի շրջանի մը ընթացքին, որ դարձեալ չէինք անկախել: Եւ խորհուրդը սրա մէջ է: Ինչ որ մարդկանց փափաքն է, կամքն է, խորհուրդն է, դա միայն Աստուած իր մախախմանութեամբ կարող է տնօրինել: Եւ այս մախախմանութիւնը մեր ժողովուրդի պատմութեան մէջ եղել է մեզի հետ մեր

բոլոր չարչարանքի շրջաններին, մեր բոլոր տառապանքի տարիներին, եւ սակայն մենք հաւատացած ենք, որ չարչարանքը խաչելութիւն է, եւ ըստ մեր հաւատքին խաչելութիւնը յարութեան նախաշաւիղն է: Եւ, հետեւաբար, ոչ մէկ ժամանակ մենք մեր յոյսը չենք կորցրել, որ յարութիւնը, յաղթանակը, անպայման պիտի յաջորդի մեր չարչարանքներում:

Եւ այդ եւս պատահեց մեր օրերին: Մեր ժողովուրդը ինչ տառապանքներ ապրեց, մինչեւ անգամ, եթէ պէտք է ասել, անցնող 70 տարիներին: Ուրախութեան կամ գոհունակութեան իրագործումների շարքին մենք գիտեմք, թէ ինչ կորուստներ տուել ենք: Եւ այդ կարող էր մեզ յուսահատեցնել: Բայց մենք չյուսահատուեցանք: Խօսեցինք, երազեցինք, աղօթեցինք, որ մեր ժողովուրդը միշտ ապահով ու խաղաղ մնայ, իր անկախութիւնը ունենայ, ինքզինքը կառավարի ազգերի շարքին իրրեւ պետականութիւն:

Եւ կարծես՝ յանկարծ այդ եւս մեզի տրուեց: Եւ կարծես՝ մենք դեռ պատրաստ չէինք: Բայց դրա հակառակ, ահաւասիկ, երեք տարի է, որ մենք պետականութիւն ունենք: Այդ պետականութիւնը պէտք է իր ինքնիշխան դիմագիծը ունենայ: Եւ այս դիմագիծը միջազգային մակարդակի վրայ պահելու տառապանքին միջեւ ենք գտնուում այս օրերին:

Պատճառները յստակ են, պատճառները քաղաքական են, տնտեսական են եւ ընկերային: Ձեւ ուզում ասել տակաւին, որ պատճառներ կան կրօնական տեսակետից եւս: Դա եւս մեզի համար մտահոգութիւն է: Մենք իրրեւ հայ ժողովուրդ, 1700ամեակը պիտի տօնենք քրիստոնէութեան պետականացման: Այսօր ո՞ր չափով պետականացուած մեր հաւատքը կարող ենք մեր ժողովուրդին քաշխել: Դա խորհուրդին մաս կը կազմէ: Եւ չարչարանքը

պիտի քաշենք ամեն տեսակետով: Ինչպէս մեր ժողովուրդը արդէն փորձառութիւնը ունեցաւ այս վերջին երեք, չորս, հինգ տարիներին, միշտ պիտի ասենք՝ եւ էլ կ'անցնի, եւ լաւ օրեր պիտի գան:

Ուրեմն, կը մաղթեմ, որ խորհուրդը, որ միշտ աստուածային է, հոգեւոր է, երկնային է, այդ խորհուրդը մեզ շրջապատի միշտ, մեր աչքերը չկուրանան, մեր սրտերը չթթանան, մեր միտքը պայծառ պահենք, որպէս զի ինչ որ Աստուած մեր առաջը կը ներկայացնի, իբրեւ առիթ, պատեհութիւն, այդ կարողանանք իմաստութեամբ օգտագործել: Աստուած մեզ թող միշտ արթուն եւ ժրջան պահի, նուիրեալ պահի, հաւատարիմ պահի մեր ժողովրդի պատմութեան, մշակոյթին, հաւատքին բոլոր իրագործումների հետ միասին:

- Տացէ Աստուած, ինչպէս կ'ասէին մեր նախնայրերը, Սրբազան Հայր, որ խօսքը, մաղթանքը եւ բարին կատարուի: Եւ պիտի խնդրեմ, որ Ձեր օրհնանքի ու սրտի խօսքը յղէք մեր նոր պետականութեանը, հայ ժողովրդին ի Հայաստան, ինչպէս Վեհափառ Հայրապետը կ'ասէր՝ յԱրցախ եւ յարսասանման:

- Ամեն հայի սրտի խօսքը նայն է: Նախ խնդրել, որ Աստուած մեզի հետ լինի: Եւ եթէ Աստուած մեզի հետ է, ոչ մէկ չար ուժ կարող է մեզ խափանել կամ խորտակել: Մեր սրտին փափաքն է, ինչպէս կը հաւատամ ամեն հայի սրտի փափաքն է, որ մեր պետականութիւնը հաստատուն հիմքերու վրայ դրուի: Եւ կը հաւատամ, որ մեր կառավարութեան ղեկավարները նուիրեալ անձինք են, հայոց պատմութիւնը գիտեն, հայի քաջած չարչարանքը գիտեն եւ կը զգան, թէ իրենց պարտականութիւնն է այդ չարչարանքները վերացնել, ուրախութեան փոխակերպել:

Բայց գիտեմք նաեւ, որ ներկայ

կացութիւնը տարբեր է: Կը մտածենք այն պատերազմական կացութեան, որի մէջ կ'ապրինք՝ Արցախի մէջ, Հայաստանի մէջ: Գիտենք՝ քաղաքական կացութեան քարդութիւնները: Եւ սակայն միշտ մեր աղօթքն է, որ Յիսուսի իմաստութիւնը, եւ Աստուծոյ հովանին մերկայ լինի մեր ղեկավարների մտածումներին, խօսքին ու գործին մէջ: Նրանք լինեն օրհնեալ զաւակները մեր ազգին, որպէս ղեկավարներ, եւ կարողանան՝ մեր ներքին մէջ այսօր գոյութիւն ունեցող տագնապները, որոնց ամէմքս էլ ծանօթ ենք՝ տնտեսական, կրթական, գեղարուեստական, գիտական եւ ազգային յոյսերի, այս բոլոր դժուարութիւնները կարողանան համակարգել իրենց որոշումներով, եւ մեր ազգի բոլոր զաւակների օգնութեամբ թեթեւացնել: Ինչպէս, օրինակի համար, իբրեւ մէկ միջոց մտածուած է իմաստուն կերպով, ունենալ Համահայկական հիմնադրամ, որպէս զի այս բոլոր կարիքներին հասնենք: Մեր ժողովուրդին հաջը անպակաս լինի, մեր լոյսը, մեր ջերմութիւնը ունենանք: Որպէս զի մեր զաւակները իրենց ուսումնալը կարողանան ուրախ սրտով շարունակել, փոխանակ ստեղծել, թէ չկայ, լոյս չկայ, ճանդը մեզ պիտի սարսափեցնի, եւ հետեւաբար, մենք պիտի պակասենք: Ո՛չ, չպիտի պակասենք: Արդէն ամէն միջոցներ մտածուած են, եւ մենք յոյս ունենք, որ մեր յառաջիկայ ճանդը պիտի աւելի թեթեւ լինի: Եւ ա՛յդ՝ օգնութեամբը մեր ազգի ամէն մէկ զաւակի՝ աշխարհի մէջ ուր որ ցրուած է նա: Այդ աշխատանքները արդէն կը կատարուին:

Մենք ունինք մեր անկախ Հայաստանը ներկայիս, եւ այդ անկախ Հայաստանը նորակերտ, նոր զարի մէջ, նոր ընկերութեան մէջ կարիք ունի բազմաթիւ կազմակերպչական միաւորների, եւ այդ բոլորը մեր պետութիւնը մտածած է:

Երկու օր է, որ Հոգաբարձուների Գործադիր Մարմնի ժողովը տեղի ունեցաւ, եւ ներկաները նկատի առին այն բոլոր կարիքները, որոնց համար պարտաւոր ենք մենք միջոցառումներ մտածել, որպէս զի այդ կարիքներին գոհացում տրուի: Եւ, ի հարկէ, հեշտ չի, դժուար է, սարսափեցնելու աստիճան դժուար է, եւ սակայն հայը ե՞րբ վախեցել է չարի ուժերից:

Հետեւաբար, Արցախի մէջ, Հայաստանի մէջ, Սփիւռքի մէջ ցրուած բոլոր հայերը միակամ են: Եթէ միակամ են, ուրեմն մեր անկախութիւնը ապահով է: Եւ անկախութեան այս երրորդ տարեդարձը յոյսի տարեդարձ է, դէպի ապագան, պայծառ ապագան մայելու, կամէի առիթ է:

Եւ մենք, իբրեւ հայ եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ, չենք կարող ուրիշ բան ցանկանալ, քացի այն միայն որ Աստուած մեզի հետ լինի, մեր զաւակները իրենց նուիրումին մէջ անխաղաղ լինեն, որ համբաշխութիւնը, իրար հասկացողութիւնը միջոցներ լինեն աւելի զօրանալու, եւ մենք չքաժանենք մենք-զմեզ իրարու դէմ, այլ ընդհակառակը, ասենք մերն է հայրենիքը, մերն է կառավարութիւնը, մերն է մեր պատմութիւնը եւ մշակոյթը, մերն է ապագայի բոլոր յոյսը: Միայն մենք կարող ենք լինել մեր ապագայի կերտողը Աստուծոյ օգնութեամբ, հայրենի հողի վրայ՝ համերաշխ, միասնական գործակցելով ու միասնական կամքով: Թող Աստուած օրհնէ մեր միասնութիւնն ու ապագայի լուս օրերի հասնելու մեր նանապարհը: Ամէն:

Հարցազրոյցը վարեց՝

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՈՍԿԱՆԵԱՆ